

Kadernota 2017

Inhoudsopgave kadernota 2017

Hoofdstuk 1: Inleiding

– Aanbiedingsbrief	3
– Financiële positie de komende 4 jaar	5
– Meicirculaire 2016	7

Hoofdstuk 2: Concept programma's

1. Bestuur en burger	11
2. Openbare orde en veiligheid	11
3. Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur	12
4. Lokale economie	12
5. Werk en inkomen	13
6. Jeugd	14
7. Wmo	14
8. Samenlevingszaken	15
9. Milieu	15
10. Wonen	16

Hoofdstuk 3: Concept paragrafen

2. Weerstandsvermogen en risicomanagement	18
7. Grondbeleid	20

Hoofdstuk 4: Voortgang bestaand beleid

– Totaaloverzicht bestaand beleid	22
– Onderbouwingformulieren bestaand beleid	23

Hoofdstuk 5: Nieuw beleid

– Totaaloverzicht nieuw beleid	24
– Onderbouwingformulieren nieuw beleid	25

Hoofdstuk 6: Vervangingsinvesteringen

– Totaaloverzicht vervangingsinvesteringen	33
--	----

Hoofdstuk 7: Uitgangspunten

– Totaaloverzicht uitgangspunten	34
----------------------------------	----

Hoofdstuk 8: Rekentarieven belastingen en heffingen

– Totaaloverzicht rekentarieven belastingen en heffingen	35
--	----

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad,

In het nieuwe coalitieakkoord ('Samen kom je verder') gaan we nog meer uit van de kracht van de inwoners van Buren. Daarbij gaat het naast zelfredzaamheid ook om de samenwerking met onze partners. Het college ziet het als haar opdracht hieraan vorm te geven. Zowel in de uitvoering van beleid als in de vorming van nieuw beleid. Dat kan alleen vanuit een heldere besturingsfilosofie, die als een rode draad door het beleid van de gemeente loopt.

Op dit moment werken wij als college aan de speerpunten en acties uit het coalitieakkoord. Dit doen wij door het opstellen van een uitvoeringsplan. Uw raad zullen we hier zo mogelijk bij betrekken. Wij willen dat uitvoeringsplan samen met de begroting aan u voorleggen en bespreken in de raad van november. De financiële consequenties van het uitvoeringsplan en het financieel beeld van de Kadernota nemen we in de begrotingsvoorbereiding mee.

Dat betekent niet dat er tot die tijd niets gebeurt. Zo zijn we binnen het sociaal domein bezig met de doorontwikkeling van Stib en het in kaart brengen van preventieve maatregelen. Ook op andere terreinen zijn we al begonnen met beleidsvoorbereiding. Hierbij gaat het om een voorstel over de maatschappelijke accommodaties en de vastgoedportefeuille.

De problematiek rond de Brede School is opgepakt. En we zijn begonnen met het formuleren van een nieuwe strategie om de risico's die we als gemeente lopen op te vangen. Deze verwerken we in de nieuwe nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Kortom, op diverse terreinen werken we al aan onze doelen van het coalitieakkoord.

Ontwikkelingen in Kadernota

De ontwikkeling van de Kadernota die we nu voorleggen was bij het aantreden van het huidig college al ver gevorderd. Daarom treft u nog geen concrete uitwerking aan van al onze ambities.

U heeft als raad in 2015 aangegeven de beleidsbehandeling uitsluitend bij de begroting te willen doen.

Dat resulteert in een kadernota die de meer financiële ontwikkelingen aangeeft. Hier speelt overigens ook dat deze kadernota de overgang markeert naar de nieuwe begrotingsopzet voor de begroting 2017. De raad vroeg ook om een beleidsinhoudelijk beperkte kadernota omdat de huidige programma's in de nieuwe opzet niet meer terug komen.

In deze Kadernota geven we wel per programma de relevante acties uit het coalitieakkoord aan. Die werken we de komende maanden uit en waar mogelijk nemen we ze op in de nieuwe thema's, programma's en taakvelden van de begroting 2017. Na de besluitvorming voeren we dat uit. Dat doen we door u, de inwoners, de instellingen en bedrijven of andere partners te betrekken waar dat kan.

Zo komen we samen verder.

Opzet kadernota 2017

In 2017 continueren we de vorig jaar ingeslagen koers en presenteren we alleen de mutaties in bestaand beleid en een aantal voorstellen nieuw beleid. De voorstellen nieuw beleid hebben we gecategoriseerd in wettelijk verplicht, noodzakelijk en wenselijk.

Het nieuwe collegeakkoord bevat voornemens die we nog uit moeten werken in een aantal beleidsvoorstellen. In deze Kadernota geven we per programma aan welke voornemens dat zijn. Bij de begrotingsvoorbereiding nemen we deze voornemens mee.

Per programma actualiseren we dus niet de doelenbomen, maar geven we alleen de mutaties weer op de vastgestelde doelen. Ook geven we onder programma's een doorkijk over waar we het nieuwe coalitieprogramma verwerken. Verder nemen we de belangrijkste mutaties op die zich voordoen in de paragrafen weerstandsvermogen & risicobeheersing en grondbeleid. Na vaststelling van de Kadernota 2017 werken we de programma's verder uit in de concept meerjarenbegroting 2017 – 2020. Die is opgebouwd uit 3 programma's in plaats van 11.

Overige onderdelen

In het traject van vorig jaar gaf u aan meer inzicht te willen in de ontwikkelingen van het bestaande beleid. Afwijkingen in bestaand beleid rapporteren we conform de burapnorm ([zie verordening 212 2015](#)). Het voordeel is dat we vroegtijdig eventuele meerjarige tekorten of overschotten in beeld hebben. Later in het proces bij het opstellen van de begroting komen we daardoor voor minder verrassingen te staan.

Tot slot geven we bij de vervangingsinvesteringen ook alleen de mutaties weer. Onveranderd met voorgaande jaren blijft het overzicht nieuw beleid en het overzicht met financiële kaders en uitgangspunten voor de begroting 2017. Het overzicht met financiële kaders en uitgangspunten is noodzakelijk omdat we op basis van deze uitgangspunten de begroting 2017 opstellen. Mede daarom vragen we u de Kadernota 2017 vast te stellen. Hiermee hebben we een vastgesteld uitgangspunt voor het opstellen van de nieuwe begroting.

Financiële positie komende 4 jaar

De Kadernota 2017 geeft een eerste vooruitblik op de financiële positie van de komende 4 jaar. Uitgangspunt voor de Kadernota 2017 is de vastgestelde begroting 2016-2019. We houden rekening met de structurele effecten uit:

- de eerste bestuursrapportage 2016 (inclusief structurele effecten uit de jaarrekening 2015);
- de Meicirculaire 2016;
- ontwikkelingen bestaand beleid;
- financiële gevolgen voorstellen nieuw beleid;
- financiële gevolgen mutaties vervangingsinvesteringen.

Onze doelstelling is om in november 2016 een sluitende (meerjaren)begroting 2017-2020 aan te bieden.

(bedragen x € 1000,- = tekort, + = overschot)

Tabel 1: uitgangssituatie	2016	2017	2018	2019
Saldo primitieve begroting 2016 – 2019	340	165	244	155
Cumulatieve effecten aanvullend voorstel bij de begroting Septembercirculaire 2015 en tweede Burap 2015	-267	-258	-25	+113
Saldo vastgestelde begroting 2016 – 2019	73	-93	219	268

Deze uitgangssituatie verwerken we in een nieuwe meerjarige prognose van het financieel saldo. Onderaan deze tabel vindt u een overzicht van de verwachte financiële positie de komende vier jaar.

Tabel 2.: 2017 en verder	2017	2018	2019	2020
<i>Saldo vastgestelde begroting</i>	-93	219	268	260
- Structureel saldo 1 ^e bestuursrapportage 2016	- 78	-194	-194	-194
Begrotingsresultaat incl. 1e Burap 2016	- 171	25	74	66
<i>Voortgang bestaand beleid:</i>				
- Precariobelasting	- 59	-114	-114	-114
Begrotingsresultaat incl. voortgang bestaand beleid	- 230	- 89	- 40	- 48
<i>Nieuw beleid:</i>				
- wettelijk verplicht	- 10	-38	-75	-100
- noodzakelijk	PM	PM	PM	PM
- wenselijk	- 138	-138	-98	-98
Begrotingsresultaat incl. voorstellen nieuw beleid 2017	- 378	-265	- 213	-246
<i>Overige mutaties:</i>				
- Vervangingsinvesteringen	0	- 3	- 49	- 30
- Salarisstijging (1% vanaf 2017)	- 90	- 90	- 90	-90
- Verwachte prijsstijgingen	- 162	- 162	- 162	-162
- Inflatiecorrectie OZB (0,9%, O.B.V. meicirculaire)	+ 45	+ 45	+ 45	+ 45
- Meicirculaire 2016	+ 149	+ 303	+ 216	+ 249
Begrotingsresultaat 2017 - 2020 incl. overige mutaties	- 436	- 172	- 253	- 234

Sluitende meerjarenbegroting: zoekrichtingen

De provinciale toezichthouder legt de verplichting op om een meerjarig sluitende begroting op te stellen. Om dit te realiseren is het noodzakelijk dat:

- de begroting 2017 structureel en reëel in evenwicht is. Als dit niet het geval is dan moeten we aannemelijk maken dat we de meerjarenraming uiterlijk in 2020 in evenwicht brengen;
- de jaarrekening 2015 structureel en reëel in evenwicht is. Indien de jaarrekening niet in evenwicht is, betreft de toezichthouder het structureel tekort bij het onderzoek van de begroting 2017.
- de vastgestelde jaarrekening 2015 en de begroting 2017 tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2016, aan de toezichthouder is toegezonden.
- we concrete invulling geven aan aanvullende dekkingsmaatregelen.

Om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting 2017-2020 ligt er de uitdaging om structureel € 250.000,- te bezuinigen of extra aan inkomsten te genereren. Eenmalig komt hier € 185.000,- in 2017 bovenop.

Onderdelen van de financiële mutaties

Mutatie jaar 2019 > jaar 2020

In 2019 houden we vast rekening met de financiële consequenties van de volgende ontwikkelingen:

- aflopende rentelasten langlopende geldleningen;

Normaal gesproken houden we ook rekening met de afwikkeling van kapitaallasten. Omdat we voor de begroting gaan werken met een nieuw rentepercentage, zijn deze effecten nog niet doorgerekend. Dat doen we bij de voorbereiding op de begroting.

1e Bestuursrapportage 2016:

De structurele effecten uit de 1e Bestuursrapportage 2016 nemen we mee in de Kadernota 2017. De structurele effecten uit de jaarrekening 2015 maken hier onderdeel van uit.

Voortgang bestaand beleid

Er is één ontwikkeling. Het tarief dat we mogen hanteren voor de precariobelasting wordt naar verwachting vanaf 2017 bevroren. Daarom stellen we de raad voor het bedrag alvast te bevriezen.. Dat levert een structureel nadeel op.

Nieuw beleid

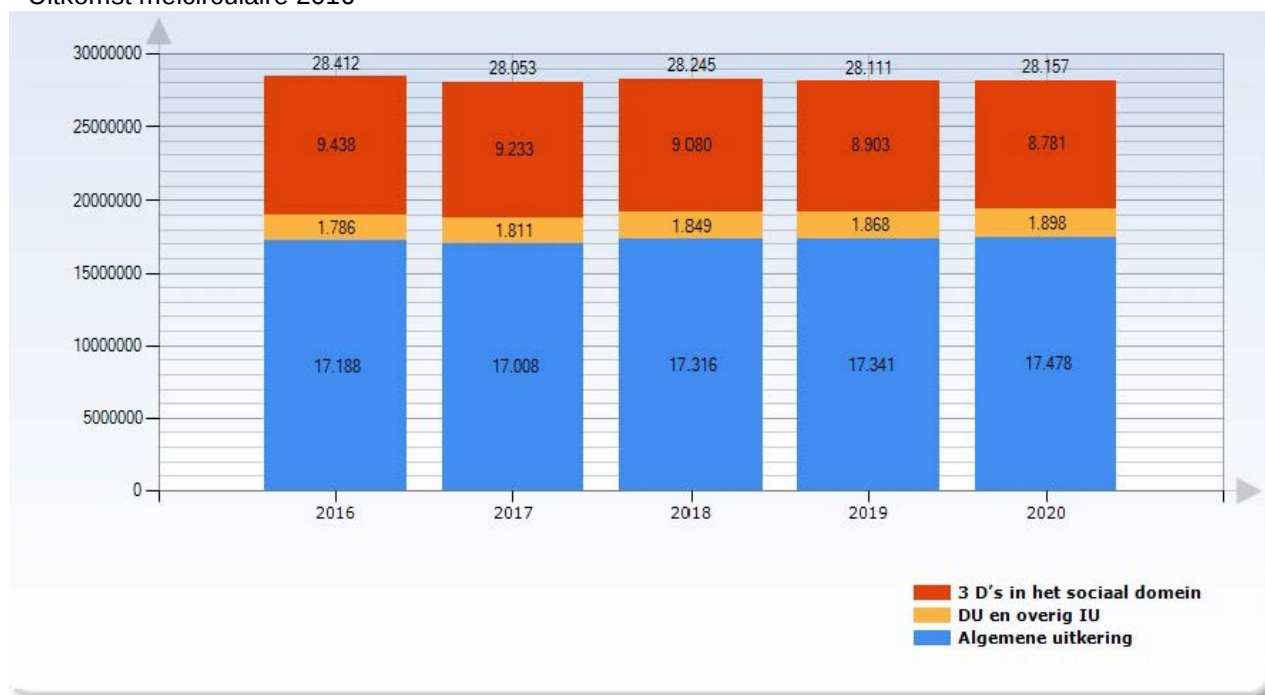
Voor 2017 doen we meerdere voorstellen nieuw beleid met financiële consequenties. In hoofdstuk 5 lichten we dit toe.

Verwachte prijsstijging:

Voor 2017 verwachten we een prijsstijging. We zetten de stelpost in voor de prijsstijgingen die gemeenschappelijke regelingen doorvoeren. Verder voeren we op onze eigen materiële uitgaven alleen een prijsstijging door, waarbij sprake is van een stijgend prijsniveau. Dit geldt met name voor de wegen en voor de dienstverlening die we afnemen bij de AVRI. Voor eigen materiële uitgaven is de prijsstijging beperkt en opgenomen.

Meicirculaire 2016

Uitkomst meicirculaire 2016

Uitkomst meicirculaire 2016 t.o.v. septembercircularie 2015. De cijfermatige specificatie is als volgt:

(Bedragen x € 1.000, + = voordeel, - = nadeel)

	2016	2017	2018	2019	2020
Mutatie omvang gemeentefonds (accres)	- 71	- 116	14	- 102	- 101
- Accres 2016-2020	-129	- 116	14	- 102	- 101
- Afrekening 2015	58				
Mutatie uitkeringsbasis (maatstaven)	325	265	289	318	350
- Hoeveelheidsverschillen	214	187	210	239	280
- Hoeveelheidsverschillen (nabetaling 2015)	70				
- OZB	4	78	79	79	70
- OZB (nabetaling 2014)	37				
- Taakmutaties	46	11	11	12	12
- Referendum	46				
- Basisregistratie grootschalige topografie		11	11	12	12
Mutatie integratie / decentralisatie-uitkering	371	464	577	550	563
- Wet maatschappelijke ondersteuning	96	144	144	144	156
- Wet maatsch. ondersteuning (nabetaling 2015)	18				
- Voorschoolse voorziening peuters	18	37	55	73	91
- Sociaal domein	239	283	378	333	316
Saldo meicirculaire t.o.v. de september circularie	+ 671	+ 624	+ 891	+ 778	+ 824
Correctie begroting ¹	- 381	- 475	- 588	- 562	- 575
- Referendum	- 28				
- Basisregistratie grootschalige topografie		- 11	- 11	- 12	- 12
- Wet maatschappelijke ondersteuning	- 96	- 144	- 144	- 144	- 156
- Voorschoolse voorziening peuters	- 18	- 37	- 55	- 73	- 91
- Sociaal domein	- 239	- 283	- 378	- 333	- 316
Saldo meicirculaire t.o.v. de september circularie na correctie begroting	+ 290	+ 149	+ 303	+ 216	+ 249

¹ Correctie begroting houdt in dat we voor deze extra inkomsten gelden reserveren in de meerjarenbegroting. We kunnen dit geld niet in zetten als algemeen dekkingsmiddel.

De beleidsmatige specificatie is als volgt:

Mutatie omvang gemeentefonds (accres)

De omvang van het gemeentefonds ontwikkelt zich evenredig met de netto gecorrigeerde rijks-uitgaven (NGRU). Een stijging / daling van de NGRU heeft effect op het gemeentefonds. De stijging of daling van het gemeentefonds noemen we het accres (daling rijksuitgaven = daling accres).

De mutaties in de uitkeringsfactor kennen de volgende oorzaak:

Accres 2016-2020

De fluctuatie van het accres 2016 - 2020 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

Positieve effecten:

- stijgende lonen in de marktsector;
- hogere uitgaven aan migratie;
- hogere studieleningen dan verwacht.

Negatieve effecten:

- lagere inflatie dan verwacht. Hierdoor geeft de overheid minder uit;
- terugdringen van de overschrijding van de totale overheidsuitgaven in 2016;
- een korting in 2016/2017 die alle gemeenten krijgen om de verhoogde asielstroom te bekostigen.

Afrekening 2015

De afrekening van het accres 2015 is voordelig. Het Rijk gaf in 2015 per saldo meer uit dan gedacht, met name als gevolg van de instroom van vluchtelingen. Dit wordt verrekend in 2016.

Mutatie uitkeringsbasis (maatstaven)

Hoeveelheidsverschillen

Een deel van de mutaties wordt veroorzaakt door eigen ingebrachte basisgegevens. We vullen bijvoorbeeld nieuwe aantallen woningen, inwoners, uitkeringsgerechtigden enz. per 2016 in. De toename bij de hoeveelheidsverschillen vanaf 2016 worden onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal inwoners, lage inkomens en meerkernigheid.

Hoeveelheidsverschillen (nabetaling 2015)

Sommige basisgegevens zijn pas een jaar later beschikbaar. Met de meicirculaire zijn de aantallen uitkeringsgerechtigden 2015 definitief vastgesteld. Dit bleek hoger dan eerder geraamd. We ontvangen een nabetaling van € 70.000,-.

OZB

Een onderdeel binnen het gemeentefonds is de OZB. Dit is een korting binnen het gemeentefonds. De gedachte hierachter is dat we als gemeente zelf via de OZB-aanslag deze inkomsten genereren. Bij de meicirculaire wordt altijd het nieuwe WOZ-tijdvak gehanteerd en daarmee een nieuwe prognose van de waardeontwikkeling. Nu is dit waardepeildatum 01-01-2016 voor het WOZ-tijdvak 2017. De landelijke waardeontwikkeling is iets lager dan verwacht. De korting is hierdoor lager.

OZB nabetaling 2014

In 2016 worden de WOZ-waarden voor het tijdvak 2014 definitief vastgesteld. De totale waarde voor de gemeente Buren is lager vastgesteld dan bij de septembercirculaire 2015. We ontvangen een nabetaling van € 37.000,-.

Taakmutaties

Referendum

De kosten die we maakten voor het organiseren en uitvoeren van het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese unie en Oekraïne krijgen we vergoed, totaal € 45.500,-. Via de meicirculaire 2016 ontvangen we € 15.500,- meer dan eerder gemeld via de decembercirculaire 2015. Hier tegenover staan € 27.500 aan kosten. Per saldo houden we € 18.000,- over als algemeen dekkingsmiddel in 2016.

Basisregistratie grootschalige topografie

De algemene uitkering wordt vanaf 2017 verhoogd in verband met een bijdrage in de beheerskosten van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). De BGT is voor gemeenten de opvolger van de GBKN (Grootschalige Basiskaart Nederland) of een eigen GBK. Via de meicirculaire ontvangen we hiervoor structureel € 11.000,- vanaf 2017. Voor hetzelfde bedrag ramen we uitgaven in de meerjarenbegroting.

Mutatie integratie / decentralisatie-uitkering

Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)

Jaarlijks wordt het macrobudget van de WMO-huishoudelijke hulp aangepast ten behoeve van prijs- en volumecompensatie alsmede mogelijk overige maatregelen. We ontvangen structureel meer geld. Dit geld houden we beschikbaar voor de WMO.

Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) nabetaling 2014

Er vond een herverdeling van het budget 2015 plaats. Dit leidt tot herverdeeffecten tussen gemeenten. We ontvangen een nabetaling van € 18.000,-.

Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten maakten bestuurlijke afspraken over een aanbod voor alle peuters. Met deze afspraak worden alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Via afspraken zetten we ons actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaan. De middelen die we ontvangen zetten we hiervoor in.

Sociaal domein

Met deze circulaire zijn nieuwe budgetten Sociaal domein bekend. De belangrijkste mutaties zijn:

- loon- en prijsbijstelling;
- afschaffen ouderbijdrage jeugdzorg;
- afrekening persoonsgebonden budget WMO 2016;
- gemeentelijke bijdrage aan de uitvoeringskosten van de SVB in 2017.

Overig

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninklijke relaties heeft een animatiefilm gemaakt over de werking van het gemeentefonds. Deze animatiefilm geeft een nadere uitleg over de werking van het gemeentefonds. Klik [hier](#) om het filmpje te bekijken.

Hoofdstuk 2: Concept programma's

Bestuur en burger

Hoofddoelstelling:

De gemeente Buren wil zich kenmerken door een professioneel en daadkrachtig bestuur. Met een goede wisselwerking tussen de burgers en bestuur. Ook streeft zij verdere verbetering van de dienstverlening na.

Subdoelstellingen:

1. De burgers hebben het vertrouwen dat het bestuur beleid ontwikkelt, besluiten neemt en diensten verleent die in het belang zijn van de lokale gemeenschap. De gemeenteraad vertegenwoordigt de bevolking. De raad stelt de beleidskaders vast en controleert het college, c.q. het gevoerde beleid.
2. In de gemeentelijke dienstverlening realiseren we de kortste weg naar een adequaat antwoord. We bieden een ingang voor alle lokale overheidsdiensten en doen dat samen met uitvoeringsorganisaties. We bieden zo veel mogelijk diensten digitaal aan, maar zorgen ook voor passende dienstverlening via telefoon, balie, post, huisbezoek.
3. Uitvoering collegeprogramma 2014 / 2018.
4. Houdbare financiële positie is conform de richtlijnen van de provincie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Informatie voor Derden (IV3) e.d.

Ontwikkelingen:

Het nieuwe collegeakkoord bevat voornemens die we nog uit moeten werken in een aantal beleidsvoorstellen. In deze Kadernota geven we per programma aan welke voornemens dat zijn.

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

- Uitwerking van het voornemen om te vergaderen op locatie;
- Uitvoering en verwerking van de resultaten van de SWOT-analyse;
- Bundelen van aan samenwerkingszaken gerelateerde zaken in een (structureel) overleg met de raad;
- Aangeven van beleidsruimte in raadsvoorstellen;
- Gerichte aanpak van de risico's en vroegtijdig delen van financiële risico's met de raad. De nota weerstandsvermogen en risicobeheersing levert hier een bijdrage aan.
- Betrekken jongeren bij ontwikkelen van beleid.

Overige ontwikkelingen

De invoering van het gewijzigde BBV vindt plaats per 1-1-2017. Wij geven hier invulling aan via de herijking P&C-cyclus, waarbij we een nieuwe opzet van de begroting maken. In deze nieuwe opzet van de begroting verwerken we ook de wijzigingen die het nieuwe BBV met zich meebrengt. Dit betreft onder meer wijzigingen in de toerekening van de overhead, het activeren van investeringen met maatschappelijk nut en het opnemen van een geprognosticeerde balans.

Openbare orde en veiligheid

Hoofddoelstelling:

In samenwerking met partners en inwoners zorgen we voor een veilige leefomgeving in de gemeente Buren.

Subdoelstellingen:

1. Voorkomen van inbreuken op (openbare) orde, leefbaarheid en veiligheid.
2. Verbeteren van de sociale veiligheid en leefbaarheid door het oppakken van speerpunten uit de kadernota veiligheid.
3. Voldoen aan de norm van de Wet veiligheidsregio's.

Ontwikkelingen:

Er zijn geen reguliere ontwikkelingen. Ook het coalitieakkoord bevat geen ontwikkelingen op dit gebied.

Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

Hoofddoelstelling:

We willen een actueel en samenhangend beleid en beheer van de openbare ruimte. Waar we planmatig aan werken, samen met de inwoners.

Subdoelstellingen:

1. Optimaal beheer openbare ruimte.
2. Samenhang in kwaliteit van inrichting, beleid, beheer en materiaalgebruik.
3. Van Binnen naar Buiten: burgergericht.

Ontwikkelingen:

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

Het college heeft behoefte aan een discussie met de raad en de bewoners over het beheer, gebruik en onderhoud van het wegennet in de gemeente.

De gemeente faciliteert de verkeersstromen voor alle weggebruikers. Bij verzoeken van initiatiefnemers in het buitengebied gaan we na wat het effect van de beoogde ontwikkeling is op het gebruik en onderhoud van het wegennet. Hiervan maken we een vertaling naar een berekening en afspraken en leggen deze vast in een contract. Volgens planning zal dit voor het eerst geëffectueerd worden in het Veegplan 2016/2017.

Overige ontwikkelingen

In januari 2016 is het Integraal Beleid van de Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. In 2017 zal aan dit beleid uitvoering gegeven worden door het aanbieden van een Integraal Meerjaren (beheer)plan en een jaarlijks terugkerend specifiek Integraal (Beheer) Jaarplan.

Lokale economie

Hoofddoelstelling:

Ontwikkeling van de lokale economie en werkgelegenheid in de gemeente Buren.

Subdoelstellingen:

1. Versterking van het dagtoerisme in de Stad Buren.
2. Versterking van de economische en recreatieve kracht van de gemeente Buren door verbinding te zoeken met recreatie, cultuur en natuur.
3. Nieuwe bedrijven vestigen zich in de gemeente.

Ontwikkelingen:

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

Uit het coalitieakkoord komen de volgende ontwikkelingen die een plek krijgen in de meerjarenbegroting.

- De acquisitie van de verkoop van gronden BT Doejenburg II professionaliseren. Onderzoeken welke 'moderne' financieringsmogelijkheden er zijn om de verkoop van gronden te stimuleren. Daarvoor 2 x € 40.000,-- (2017 en 2018) reserveren.
- Samen met lokale ondernemers een economische agenda opstellen.
- Onderzoek naar mogelijke initiatieven sociaal ondernemerschap.
- Beleidsnota 'Bedrijf en beroep aan huis' evalueren en actualiseren.

Overige ontwikkelingen

De vaststelling (28 juni 2016) van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen is om voldoende aanbod van de juiste kwaliteit te hebben. De marktvraag is leidend en er is flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Met de uitvoering van dit document ontstaat er een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van bedrijventerreinen in de regio.

Voor de gemeente Buren heeft dit tot gevolg dat op het bedrijventerrein Doejenburg II nog ruim 6 ha. in de actieve verkoop blijft. Ook wordt (tijdelijk) ruim 6 ha, uit de markt genomen. Het terrein in Beusichem-West (particuliere ontwikkeling) van 4 ha. wordt voorlopig niet ontwikkeld.

Werk en inkomen

Hoofddoelstelling:

We willen dat centraal staat bij de burger:

- de eigen verantwoordelijkheid;
- de regie over het eigen leven;
- de zelfredzaamheid.

Subdoelstellingen:

1. Zoveel mogelijk inwoners zijn economisch zelfstandig / onafhankelijk.
2. Voor inwoners die (tijdelijk) niet in hun bestaan kunnen voorzien, is er een sociaal vangnet.
3. Inwoners met een laag inkomen komen niet in financiële problemen.
4. Inwoners met problematische schulden worden zo snel mogelijk geholpen.

Ontwikkelingen:

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

Er is een verhoging van de taakstelling van het Rijk voor de statushouders. Daarnaast kijkt het college of we nog meer mogelijkheden kunnen creëren. Het financiële gevolg hiervan weten we pas bij de 2e bestuursrapportage; we verwachten namelijk ook dat we hierdoor meer budget krijgen van het Rijk.

Ontwikkeling Werkzaam

In 2016 ging de uitvoering van het SW-gedeelte van de Participatiewet over naar de Werkzaam. In de loop van 2016 werd duidelijk dat de uitvoeringskosten van de Werkzaam in 2016 hoger zijn dan de SW-bijdrage die we van het Rijk ontvangen. Voor de komende jaren wordt daarmee een mogelijke stijging van de lasten voor de gemeente Buren verwacht. Deze stijging is afhankelijk van:

- De hoogte van de rijksbijdrage voor de SW-wet als onderdeel van de Participatiewet;
- De voor de GR Werkzaam vastgestelde uitvoeringskosten en potentiële inkomsten in de begrotingsperiode 2017-2020;
- De mate waarin de totale loonkosten van de Burensse WSW-ers afnemen als gevolg van uitstroom.
- De verdeling van de middelen in het sociaal domein.

Bij de uitwerking van de programmabegroting 2017 nemen we de ontwikkelingen binnen de Werkzaam mee in onze totale afweging.

Jeugd

Hoofddoelstelling:

Kinderen kunnen zich goed ontwikkelen in een veilige omgeving.

Subdoelstellingen:

1. Focus op eigen kracht: Ouders staan sterk in hun rol als opvoeder. Ze zijn goed geïnformeerd en in staat om het effect van eigen handelen te zien. Ze weten waar nodig ondersteuning te vinden en delen positieve ouderervaringen. De omgeving staat positief ten opzichte van het kind en de opvoedtaak van ouders.
2. Zorg is zo licht mogelijk en zo dichtbij als mogelijk. Gebiedsteams signaleren problemen tijdig en lossen zoveel mogelijk zelf op. Er is minder specialistische hulp nodig.
3. Efficiënt organiseren: We doen geen dingen dubbel. We creëren een overzichtelijke structuur. Bij samenwerking kijken we niet wie ergens in eerste instantie voor verantwoordelijk is, maar wat het kind op dit moment nodig heeft, en wie hiervoor kan zorgen.
4. Normaliseren en ontzorgen: We formuleren geen problemen, kijken wat er nodig is om kinderen en/of gezinnen beter te laten functioneren. We erkennen dat er verschillen zijn tussen kinderen en dat ieder geval weer anders is.
5. De burger heeft altijd invloed en een eigen verantwoordelijkheid: Inwoners ervaren dat ze altijd een bepaalde mate van invloed hebben. Ondersteuning is er altijd op gericht om de invloed van het kind en/of het gezin op het eigen leven te vergroten. Daarbij hoort dat degene met de hulpvraag zelf aangeeft wat nodig is. De cliëntervaring is een belangrijke indicator om te bepalen of de geboden ondersteuning voldoende is geweest.

Ontwikkelingen:

De geformuleerde doelstellingen zijn een opgave voor meerdere jaren. De subdoelstellingen zijn onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden in het Stib, bijvoorbeeld bij het keukentafelgesprek. Er vindt een verschuiving plaats naar informele vormen van hulp, bijvoorbeeld door de inzet van vrijwilligers bij projecten van Humanitas. Daarnaast laat de gemeente preventieve activiteiten uitvoeren.

WMO

Hoofddoelstelling:

We versterken de participatie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor hun individuele en gezamenlijke welzijn door het organiseren van passende ondersteuning.

Subdoelstelling:

Inwoners beschikken over een voldoende sterk netwerk van betekenisvolle sociale contacten. Zij kunnen daar veelal met succes een beroep op doen voor informele steun. Ze weten waar ze hulp kunnen inroepen. Waar nodig krijgen ze professionele ondersteuning in de vorm van materiële voorzieningen en/of begeleiding.

Ontwikkelingen:

De geformuleerde doelstelling is een opgave voor meerdere jaren. De subdoelstelling is onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden in het Stib, bijvoorbeeld bij het keukentafelgesprek. De komende jaren werkt de gemeente stap voor stap aan het verbeteren en uitbreiden van vrij toegankelijke voorzieningen. De sociale kaart breidt de gemeente uit: meer informatie en beter toegankelijk voor meer doelgroepen. Hierbij is specifiek aandacht voor de wensen uit het coalitieakkoord.

Samenlevingszaken

Hoofddoelstelling:

Inwoners hebben voldoende mogelijkheden voor ontplooiing en participatie en dragen bij aan de leefbaarheid.

Subdoelstellingen:

1. Leefbare kernen met inwoners die zich daarvoor inzetten
2. Volwassenen en kinderen zijn zich bewust van een gezonde leefstijl en keuzes die daaraan bijdragen.
3. Kinderen en ouders zijn in staat zelf problemen op te lossen.
4. We dragen bij aan een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn.

Ontwikkelingen:

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

Voor het basisonderwijs is in 2016 een nieuw Integraal Huisvestingsplan opgesteld. De uitvoering start in 2017. In januari 2017 start de basismobiliteit. Door middel van de basismobiliteit kunnen mensen met een beperking beter deelnemen aan activiteiten in de samenleving.

De maatschappelijke accommodaties zijn onderdeel van het gemeentelijk vastgoed. De nota vastgoed die in 2016 aan u wordt voorgelegd, gaat ook over de maatschappelijke accommodaties. Daarbij geeft de nota vastgoed een totaal financieel perspectief, op basis waarvan verdere besluitvorming kan plaatsvinden. Het gemeentehuis krijgt een brede maatschappelijke functie.

Overige ontwikkelingen

De nota gezondheidsbeleid die de raad eind 2016 vaststelt, krijgt uitwerking. Jaarlijks is er een update van het Programma voor de Leefomgeving en van het Lokaal Veiligheidsbeleid. Het uitwerken van deelplannen binnen het accommodatiebeleid wordt voortgezet. Maatschappelijke functies zijn daarbij leidend.

Milieu

Hoofddoelstelling:

We ontwikkelen de leefomgeving met oog voor milieu en duurzaamheid.

Subdoelstellingen:

1. De beleving van de landschappelijke waarden van het gemeentelijk grondgebied versterken.
2. Werken aan een duurzame werk- en leefomgeving.
3. Naleving van de wettelijke milieukaders.

Ontwikkelingen:

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen. Ook het coalitieakkoord bevat geen nieuwe ontwikkelingen.

Wonen

Hoofddoelstelling:

We zorgen er voor dat inwoners prettig kunnen wonen in de gemeente Buren. We werken met een actueel en afgestemd beleidskader. Daarnaast professionaliseren we de dienstverlening en vergunningverlening. Dat doen we door deze zo efficiënt mogelijk in te richten

Subdoelstellingen:

1. We spelen in op de vraag naar woningen en woonklimaat in de gemeente Buren.
2. We bieden inwoners een klantvriendelijke methode om nieuwe initiatieven te realiseren.

Ontwikkelingen:

Ontwikkelingen uit het coalitieakkoord

- We besteden aandacht voor starters en senioren binnen de woningbouwplannen;
- Onderzoek hoe nieuwe illegale huisvesting voorkomen kan worden;
- Onderzoeken woningbouwvormen voormalige gemeentewerf Lienden;
- Heldere prestatieafspraken maken met de woningbouwcorporatie
- Open staan voor initiatieven van particulieren en ondernemers en Particulier opdrachtgeverschap.
- Voor wonen op een locatie die niet direct voor huisvesting bedoeld is, gaan we alleen actief handhaven op grond van veiligheid, gezondheid en overlast. De effecten hiervan op de oorspronkelijke taakstelling van € 100.000 moeten we nog nader in beeld brengen.

Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering van deze wet is juli 2018. De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de leefomgeving. Kern is dat de nieuwe wetgeving uitgaat van een andere sturingsfilosofie. Er komt meer ruimte op lokaal niveau voor bestuurlijke afwegingen en voor maatwerk, het principe 'ja, mits...' is leidend en het besluitvormingsproces wordt verbeterd en versneld. Een belangrijk onderdeel is ook dat elke gemeente over een omgevingsvisie en een omgevingsplan moet beschikken; deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen. Deze wijzigingen vragen om een gedegen voorbereiding op de implementatie.

Hoofdstuk 3: Concept paragrafen

Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Er is op het gebied van weerstandsvermogen en risicobeheersing geen nieuwe regelgeving. In 2016 staat een nieuwe nota weerstandsvermogen & risicobeheersing in de planning. In deze nieuwe nota zal het eigen beleid op dit gebied worden vastgelegd.

We hebben begin 2016 geen grote nieuwe risico's gedefinieerd die in eerdere jaren nog niet in beeld waren. Wel is de omvang van een aantal van de vastgelegde bestaande risico's bijgesteld. De drie belangrijkste voorbeelden hiervan zijn:

- een afname van de grondexploitatie-risico's;
- een verhoogd risico van de opneemregelingen en;
- de afname van risico's van verbonden partijen incl. WSW.

Bij de jaarrekening van 2015 stelde we u voor om in 2016 het risico op de overige grondexploitaties te verlagen en een bedrag van € 3.200.000 per 1 januari 2016 vrij te laten vallen ten gunste van de reserve risico's grondexploitaties. Dit om de verliezen in de grondexploitaties bij de jaarrekening te dekken. Daarnaast is het saldo van de overige risico-ontwikkelingen in totaal een bedrag van € 510.000.

De financiële samenvatting:

	Begroting 2016	Ontwikkeling 2016	Ontwikkeling 2017
Aansprakelijkheid	330.000	350.000	350.000
Opvang bij rampen en calamiteiten	185.000	150.000	150.000
Verbonden partijen (incl. WSW)	330.000	400.000	400.000
Opneemregelingen/decentralisaties	730.000	1.500.000	1.500.000
Grondexploitaties	5.270.000	4.000.000	600.000
Rentewijzigingen	165.000	100.000	100.000
Maatschappelijke risico's	330.000	330.000	330.000
Diverse risico's	230.000	230.000	230.000
Saldo	7.570.000	7.060.000	3.660.000
<i>Voorstellen onttrekkingen:</i>			
- ontwikkelingen 2016:	- 510.000		
- storting in reserve grexten 2016:		- 3.400.000	
Totaal benodigd weerstandsvermogen	7.060.000	3.660.000	

Voor de begroting 2017 worden de risico's opnieuw in de komende maanden opnieuw geïnventariseerd en meegenomen in het weerstandsvermogen.

Indicatoren

Bij de Programmabegroting 2016 presenteerden we een aantal indicatoren die de financiële positie van de gemeente weergeven. Tegelijkertijd presenteerden we een aantal aanvullende maatregelen in de grondexploitatieprojecten en om de begroting sluitend te maken. Die maatregelen hadden effect op de indicatoren zoals die in de Programmabegroting waren opgenomen. Op verzoek van de toezichthouder en de Kwaliteitscommissie nemen we in deze Kadernota de aangepaste indicatoren op. Dit zijn de indicatoren voor de financiële positie na vaststelling van de aanvullende maatregelen. Voor de volledigheid hebben we hier ook de cijfers van de raming 2015 en de jaarrekening 2015 opgenomen.

Kengetal	Raming 2015	beoordeling	Jaarcijfers 2015	beoordeling
Structurele exploitatieruimte	0,49%	matig	2,04%	voldoende
Netto schuldquote	42%	voldoende	43%	voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd	41%	voldoende	42%	voldoende
Solvabiliteitsratio	49%	matig	39%	matig
Belastingcapaciteit (lokale lasten)	102%	matig	106%	onvoldoende
Grondexploitatie	35%	matig	38%	onvoldoende

Kengetal	Primaire begroting 2016	beoordeling	Begroting 2016 na aanvullend voorstel	beoordeling
Structurele exploitatieruimte	1,17%	voldoende	0,53%	matig
Netto schuldquote	39%	voldoende	38%	voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd	37%	voldoende	37%	voldoende
Solvabiliteitsratio	43%	matig	38%	matig
Belastingcapaciteit (lokale lasten)	104%	matig	104%	matig
Grondexploitatie	33%	matig	33%	matig

Er treedt een (relatief groot) verschil op binnen de structurele exploitatieruimte en de solvabiliteitsratio. Het verschil in de structurele exploitatieruimte ontstaat doordat we een deel van deze ruimte in zetten voor het opvangen van de maatregelen in de projecten. In feite loopt het voorziene resultaat terug. De solvabiliteitsratio wordt lager doordat we een deel van het eigen vermogen inzetten voor het afwaarderen van het gemeentehuis.

Grondbeleid

Maart 2016 bracht de commissie BBV een herziening van de *Notitie Grondexploitatie 2012* uit. Deze herziene *Notitie grondexploitaties 2016* bevat stellige uitspraken en aanbevelingen. Van stellige uitspraken verwacht de commissie dat de gemeente deze volgt. Wordt in specifieke omstandigheden hiervan afgeweken dan wordt dit gemotiveerd aangegeven bij de begroting en de jaarstukken. Met aanbevelingen geeft de commissie steun en richting aan de praktijk. In de jaarstukken en de begroting voldoen wij aan de richtlijnen van de commissie BBV.

In de raad van november 2015 besloot u 1% rente toe te rekenen aan grondexploitaties. Dit rentepercentage voldoet aan de richtlijnen van de commissie BBV.

Per 1 januari 2016 is de *Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen* van kracht. Dit betekent dat gemeenten belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. De gemeente heeft de taak de wet in 2017 uit te werken. Jaarlijks vermelden wij de consequenties van de belastingplicht in de jaarstukken.

In 2018 wordt naar verwachting de *Omgevingswet* van kracht. De omgevingswet vervangt 26 wetten door één wet voor de gehele leefomgeving. Kenmerkend voor de *Omgevingswet* is de doelstelling om bestaande wetten en regels op te nemen in één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en procedures.

U stelde geen nieuw beleid vast. Het college van burgemeester en wethouders stelt jaarlijks de grondprijzenbrief vast. De algemene grondprijzen in de grondprijzenbrief 2016 wijzigden niet ten opzichte van de grondprijzenbrief 2015. Wel zijn voor specifieke locaties de grondprijzen verlaagd. Het gaat om een te verkopen kavel in plan Lage Korn Buren en twee kavels op het bedrijventerrein Buren II.

Ontwikkeling van de projecten:

In onderstaande tabel staat een overzicht van de nog te verkopen gronden:

Project	Omschrijving	Oppervlakte	Overeenkomst?
BT Buren III	twee bedrijfskavels	3.780 m ²	N
Lage Korn Buren	kavel voor een vrijstaande woning of twee 2 ¹ woningen	1.370 m ²	N
Het Woud Ingen	kavel voor drie woningen	1.350 m ²	J
BT Doejenburg II	bedrijfskavels + 15 bedrijfswoningen	128.000 m ² .	N
Hooghendijck	1 kavel voor maatschappelijke doeleinden	1.150 m ²	J
Teisterbant Kerk Avezaath	nog te bepalen	n.n.b.	N

Risico's:

De verkoop van het bedrijventerrein Doejenburg II loopt achter bij de planning. Voor het risico van niet verkoopbaarheid is een reserve risico's grondexploitaties van € 9.500.000 gevormd. De uitvoering van het project wordt berekend op een verlies van € 3.805.000. Voor dit bedrag is een voorziening voor verliesgevend project gevormd. De interesse in de bedrijfskavels op dit terrein lijkt toe te nemen. Door de lage rentestand zijn leningen voor bedrijven aantrekkelijker geworden.

Voor de onderhanden projecten is tot en met 2015 € 25.309.000 geïnvesteerd. Aan verkopen is € 2.914.000 gerealiseerd. In onderstaande tabel staat een raming van de nog uit te geven en nog te ontvangen bedragen voor het totaal van de projecten.

Jaar	Uitgaven	Inkomsten
t/m 2015	25.309.000	2.914.000
2016	858.000	3.297.000
2017	409.000	2.785.000
2018	362.000	2.367.000
2019	400.000	2.160.000
2020	275.000	1.855.000
2021	45.000	1.855.000
2022	46.000	2.275.000
2023	281.000	2.100.000
2024	47.000	2.100.000
2025	47.000	2.665.000
Totaal	28.079.000	26.373.000

Van de onderhanden projecten is de totale kostenraming € 28 miljoen. 90% van de uitgaven is tot en met 2015 gerealiseerd. Vanaf 2016 investeren we in de projecten Scharenburg en Het Woud. Deze projecten zitten in de afrondende fase. In bedrijventerrein Doejenburg II investeren we als de verkopen van de bedrijfskavels daartoe aanleiding geven.

Van de onderhanden projecten is de totale raming van de grondverkopen € 26 miljoen. 11% is tot en met 2015 gerealiseerd. De nog te ontvangen opbrengst grondverkopen heeft betrekking op de bedrijfskavels van het bedrijventerrein Doejenburg II en de grond van plan Hooghendijck wat in termijnen door de ontwikkelaar wordt betaald.

Na beëindiging van de projecten resteert een verlies van naar raming € 4.539.000. Voor dit verlies is bij de jaarrekening 2015 een voorziening gevormd.

De ramingen voor de periode 2016 tot en met 2025 laten een positieve cash flow zien: € 2.770.000 uitgaven tegenover € 23.459.000 inkomsten. Het is een risico en een onzekerheid of de verkopen daadwerkelijk volgens deze fasering plaatsvinden.

Hoofdstuk 4: Voortgang bestaand beleid

Programma	Beheerproduct	Onderwerp	Lasten 2017 inc./str.	Lasten 2018	Lasten 2019	Lasten 2020
Dekking en onvoorzien	Belastingen	Precariobelasting	59.000	114.000	114.000	114.000
	TOTAAL		59.000	114.000	114.000	114.000

Beheerproduct:			
Programma:	Dekking en onvoorzien		
Afdeling:	Inwonerszaken	Beheerproductnr:	BP1104 Belastingen
Budgethouder:	EM Geerdink	Portefeuillehouder:	H.N. de Ronde

Bestaand beleid	We heffen jaarlijks precariobelasting op kabels en leidingen, volgens een oplopend tarief.
------------------------	--

Ontwikkeling
Wat is de aard van de ontwikkeling? (met korte toelichting) De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft bij brief tweemaal aangegeven dat hij de precariobelasting over een aantal jaar wil afschaffen. Het Rijk onderzoekt daarbij alternatieve inkomstenbronnen voor gemeenten, om het toekomstig verlies aan inkomsten uit precario te compenseren. Voor de korte termijn (begrotingsjaar 2017) is het verwachte besluit dat het tarief van de precariobelasting vanaf 2016 niet verhoogd mag worden. Voor Buren betekent dit dat we de raad adviseren om het tarief van 2016 te bevriezen, vooruitlopend op de verwachte wettelijke ontwikkelingen. Dit levert een structureel nadeel op, maar hiermee voldoen we zekerheidshalve al wel aan de verwachte wettelijke ontwikkelingen. <u>Wettelijk verplicht.</u> Ja (vooruitlopend op wettelijke ontwikkelingen). <u>Structureel</u> Ja Vervalt er ook bestaand beleid? nee Wat zijn de (nieuwe) beleidseffecten? Geen, alleen financieel effect. Wat zijn eventuele keuzes voor college / raad? Geen Wat zijn de kosten? Geen

Budget ontwikkeling 2016 -2019				
	2017	2018	2019	2020
Nadeel	59.000,-	114.000,-	114.000,-	114.000,-

Hoofdstuk 5: Nieuw beleid

Programma	Beheerproduct	Onderwerp	Bedrag Invest-tering	Afschr. termijn	Lasten 2017 inc./str.	Lasten 2018	Lasten 2019	Lasten 2020
	Wettelijk							
Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur	Openbare infrastructuur	Rehabilitatie wegen	1.565.250 ¹	50	10.000	37.500	75.000	100.000
Wonen	Ruimtelijke plannen	Omgevingswet			PM	PM	PM	PM
	Totaal wettelijk				10.000	37.500	75.000	100.000

¹ Verspreid over de jaren 2017-2019

	Noodzakelijk							
Samenlevingszaken	Huisvesting scholen	Integraal huisvestingsplan			PM	PM	PM	PM
	Totaal noodzakelijk				PM	PM	PM	PM

	Wenselijk							
Bestuur en burger	Voorlichting en communicatie	Burgerpeiling			13.500	13.500	13.500	13.500
Lokale economie	Economische Zaken	Regionaal investeringsfonds			79.000	79.000	79.000	79.000
Lokale Economie	Initiatief economische ontwikkelingen	Verkoopklaar maken BT Doejenburg II			40.000	40.000		
Samenlevingszaken	Meerdere beheerproducten	Integraal vastgoedmanagement			PM	PM	PM	PM
Wonen	Ruimtelijke plannen	Laanboomcompact			5.000	5.000	5.000	5.000
	Totaal wenselijk				137.500	137.500	97.500	97.500

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Burgerpeiling	Afdeling	Bedrijfsvoering
Programma	Bestuur en Burger	Budgethouder	T. Smits
Beheerproduct	Voorlichting en communicatie	Portefeuillehouder	J.A. de Boer
Soort nieuw beleid	Wenselijk (raad)	Relatie met doelenboom	Nee

Motivatatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

De burgerpeiling is op dit moment de basis voor 7 verplichte indicatoren voor de nieuwe begroting en verantwoording in 2017.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Het uit laten voeren van de burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl. In de komende jaren is een verdere ontwikkeling van de peiling mogelijk. Dan is bijvoorbeeld te denken aan de verdieping naar informatie op kernniveau (meer kosten!)

Toelichting (Waarom?):

Door het recent vernieuwde Besluit Begroten en Verantwoorden, moeten 39 verplichte en 12 facultatieve indicatoren in onze begroting en onze verantwoording opgenomen worden. Die indicatoren staan op de website waarstaatjegemeente.nl. Zeven van die facultatieve indicatoren moet Buren echter eerst zelf aanleveren door het uitvoeren van de burgerpeiling. In het kader van herijking P&C cyclus is hier met de kwaliteitscommissie over gesproken. De kwaliteitscommissie heeft aangegeven dat wenselijk te vinden. Overigens omvat de burgerpeiling veel meer vragen over het oordeel van de burger wat betreft onze gemeente: dienstverlening, relatie burger-gemeente, zorg en welzijn en ruimte.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief?):

De benchmark waarstaatjegemeente.nl bevat verder een breed scala aan informatie op diverse beleidsvelden. Daarbij omvat de burgerpeiling vragen aan onze burgers om hun mening/ervaringen te peilen op terreinen als dienstverlening, relatie burger-gemeente, zorg en welzijn en ruimte. Dit overzicht met prestaties van Buren en de vergelijking met andere gemeenten kan voor raad en college meerwaarde hebben. Deelname aan de benchmark is (nog) niet verplicht. Het is nog een optie om de burgerpeiling jaarlijks of twee jaarlijks uit te voeren. Het voorstel is dit jaarlijks in overleg met de kwaliteitscommissie te bepalen maar voorlopig uit te gaan van jaarlijks.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

De kosten van € 13.500,- zijn op basis van een offerte voor de burgerpeiling 2016. Voor de burgerpeilingen voor de komende jaren is een aanbesteding nodig.

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
	15	15	15	15
Urenplanning andere afdelingen				

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:	€ 13.500	€ 13.500	€ 13.500	€ 13.500	
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Rehabilitatie wegen	Afdeling	Ruimte
Programma	Openbare ruimte, vervoer, infrastructuur	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Openbare infrastructuur	Portefeuillehouder	H. N. de Ronde
Soort nieuw beleid	Wettelijk	Relatie met doelenboom	Nee

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

Wegen worden onderhouden op het gemiddeld kwaliteitsniveau Basis. Dit kwaliteitsniveau streeft naar een 'heel en veilige' situatie voor wegen binnen de gemeente. Het intensieve gebruik van de wegen door frequent en zwaar verkeer zorgt er voor dat er een ingreep nodig is.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Vervanging van de totale weg, inclusief fundering wordt opnieuw aangelegd.

Toelichting (Waarom?):

Door toename van het (zware)verkeer op de wegen neemt de belasting op zowel de bovenlaag als de fundering toe. Bij de jaarlijkse inspectie blijkt dat op een aantal plaatsen de fundering bezwijkt. De gemeente Buren is hier geen uitzondering in. De beheergelden voor groot onderhoud zijn bestemd voor het in stand houden van de bestaande situatie. De kosten van werkzaamheden die door een verandering van weggebruik ontstaan zijn daarom niet opgenomen in het wegenbeheerplan. Onderzocht zal worden of er een verhaalbaarheid naar de veroorzaker mogelijk is.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief)?:

Er is geen alternatief. Volgens de Wegenwet is de gemeente verplicht de wegen te onderhouden zodat de bereikbaarheid gewaarborgd is.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

Betreft een zestal wegen:

- Zoelense Zandweg te Maurik (2017)
- Marsdijk te Lienden (2018)
- Parallelweg Oost te Lienden (2017)
- Mierlingsestraat te Buren (2017)
- Essensbos te Maurik (2019)
- Oostertiendweg te Maurik (2019)

Het totaalbedrag is € 1.565.250,=, excl. eventueel verhaalbare kosten. Verspreid over 2017-2019.

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
Urenplanning andere afdelingen				

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:	€ 415.250	€ 643.500	€ 506.500		50
Inkomsten:					
Kapitaallasten	10.000	37.500	75.000	100.000	
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:					
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Regionaal investeringsfonds	Afdeling	Ruimte
Programma	Lokale economie	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Economische zaken	Portefeuillehouder	S. Klein - de Jong
Soort nieuw beleid	Wenselijk	Relatie met doelenboom	Nee

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

Begin 2016 stemden de gemeenteraden in met het regionaal ambitiedocument 2016-2020. Om invulling te kunnen geven aan de speerpunten uit dit ambitiedocument zijn financiële middelen nodig. In het najaar van 2016 doet de Regio Rivierenland een voorstel aan alle gemeenteraden voor de financiering van de speerpunten. In een oriënterende notitie van mei 2016 wordt een regionaal investeringsfonds geopperd, waarbij alle gemeenten structureel 3,- per inwoner bijdragen.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Het investeringsfonds moet uitvoering geven aan de drie speerpunten uit het ambitiedocument:

- Agribusiness: Onze tuinbouw wordt nog meer toonaangevend in Europa;
- Economie en Logistiek: Wij worden de 3e logistieke hotspot van Nederland;
- Recreatie en Toerisme: Wij bereiken een jaarlijkse omzetgroei van 5%.

Toelichting (Waarom?):

Met het investeringsfonds worden initiatieven uit de markt en netwerken in de samenleving gefinancierd. Het investeringsfonds wordt waarschijnlijk beheerd door een Economic Board bestaande uit ondernemers, onderwijsinstellingen en de overheid. De Economic Board beoordeelt de voorstellen van initiatiefnemers en geeft een bindend advies aan het Dagelijks Bestuur van de Regio Rivierenland over het wel of niet co-financieren van het voorstel. Door initiatieven te financieren die aansluiten bij de speerpunten wordt uitvoering gegeven aan het ambitiedocument.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief?):

De raad kan kiezen geen bijdrage te doen aan het investeringsfonds. Deze keuze wordt door de gemeenteraden gemaakt in het najaar van 2016. Op dit moment is er nog geen alternatief om de uitvoering van het ambitiedocument mogelijk te maken.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

3,- x 26.206 inwoners = 78.618,-. De uitvoering en ondersteuning wordt gedaan door Regio Rivierenland.

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
	PM	PM	PM	PM
Urenplanning andere afdelingen				
	PM	PM	PM	PM

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:	79.000	79.000	79.000	79.000	
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Verkoop stimulerende maatregelen BT Doejenburg II	Afdeling	Ruimte
Programma	Lokale economie	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Initiatieven economische ontwikkeling	Portefeuillehouder	Sietske Klein - de Jong
Soort nieuw beleid	Gewenst	Relatie met doelenboom	Ja

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

Meer bouw kavels op bedrijventerrein Doejenburg II verkopen.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Verkoop stimulerende maatregelen besproken in voorbespreking 14 juni 2016. Die worden verder uitgewerkt en ingevoerd.

Toelichting (Waarom?):

Door de vaststelling van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen is 6 ha. bedrijventerrein Doejenburg II (tijdelijk) uit de markt genomen. De overblijvende 6 ha. moet de komende vier jaren worden verkocht. Daarmee wordt aangetoond, dat de uit de markt genomen gronden noodzakelijk zijn voor verdere ontwikkeling van Doejenburg II.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief?):

Vrije beleidskeuze, geen wettelijke verplichting.

Het alternatief is meer reactief afwachten of ondernemers interesse hebben voor een bouw kavel.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

De verschillende maatregelen zijn nog niet voorzien van een kostenplaatje.

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
Urenplanning andere afdelingen				

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:	40.000	40.000			
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Integraal huisvestingsplan scholen	Afdeling	Inwonerszaken
Programma	Samenlevingszaken	Budgethouder	E.M. Geerdink
Beheerproduct	Huisvesting scholen	Portefeuillehouder	S. Klein - de Jong
Soort nieuw beleid	Noodzakelijk	Relatie met doelenboom	Ja

Motivatatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

De gemeente is verantwoordelijk voor nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen.

De voorziening IHP wordt niet meer gevuld met rijksgelden per 1-1-2015.

Om planmatig het IHP de komende jaren uit te werken zal een voorziening gevormd moeten worden.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Nieuwbouw en renovatie schoolgebouwen. Dit in relatie tot het IHP (gereed eind 2016) en het project Maatschappelijke functies en accommodaties.

Toelichting (Waarom?):

In het IHP 2017 e.v. wordt de visie voor onderwijshuisvesting in de gemeente Buren beschreven. Een uitvoeringsprogramma is onderdeel van het IHP. De ambitie van het nieuwe IHP bepaalt de financiële behoefte en de omvang van de voorziening.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief)?:

Per schoolgebouw financiering zoeken.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

PM (ligt aan ambitieniveau IHP en project Maatschappelijke functies en accommodaties).

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
	PM	PM	PM	PM
Urenplanning andere afdelingen				
team vastgoed	PM	PM	PM	PM

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:	PM	PM	PM	PM	
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:					
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Integraal vastgoedmanagement	Afdeling	Ruimte
Programma	Diverse	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Diverse	Portefeuillehouder	S.T. Klein-De Jong
Soort nieuw beleid	Wenselijk	Relatie met doelenboom	Ja

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

Een integrale aanpak en voldoende middelen voor het in stand houden van de gebouwen en objecten die in eigendom zijn bij en onder verantwoordelijkheid vallen van de gemeente.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

Het college zal -zoals aangekondigd- in de raadsvergadering van september 2016 een voorstel doen voor het structureel oppakken van de vraagstukken die in de vastgoedportefeuille spelen. Zaken die nodig zijn om op het vlak van vastgoed "in control" te komen.

Toelichting (Waarom?):

Bij de inventarisatie van de gemeentelijke vastgoedportefeuille bleek o.a. dat we voor een aantal gebouwen onvoldoende budget beschikbaar hebben voor de instandhouding ervan. Het college maakt inzichtelijk welke stappen en maatregelen er nodig zijn om voor het gemeentelijk vastgoed "in control" te komen.

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief?):

Een eigenaar van vastgoed is verplicht dit vastgoed als een goed huisvader te beheren.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

PM

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
Urenplanning andere afdelingen				

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:	PM	PM	PM	PM	
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Omgevingswet	Afdeling	Ruimte
Programma	Wonen	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Ruimtelijke plannen	Portefeuillehouder	H.N. de Ronde
Soort nieuw beleid	Wettelijk nieuw beleid	Relatie met doelenboom	Ja

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

De Omgevingswet (Ow) is een ambitieus wetgevingproject. 26 wetten worden teruggebracht naar 1 Omgevingswet. De vraag is natuurlijk wat we daar beter van worden? De ambitie is om duurzame samenleving te stimuleren.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

De Ow vraagt van de gemeente om integraler en omgevingsgerichter te gaan werken waarbij meer ruimte wordt gegeven aan initiatieven uit de samenleving door middel van uitnodigingsplanologie.

Toelichting (Waarom?):

Wettelijk vereiste

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief)?:

Er is weinig keuzevrijheid. De wet moet worden geïmplementeerd.

Specificatie raming :

De Rijksoverheid draagt de investeringskosten die samenhangen met de invoering van de wet. Hierbij moet gedacht worden aan eenmalige kosten die samenhangen met de centrale digitale voorzieningen, het inrichten van informatiepunt(en) en het maken van opleidingen.

Iedere partij draagt zelf de transitiekosten van de wet. Dit zijn kosten voor de transitie naar het werken met deze nieuwe wetgeving. Het gaat bijvoorbeeld om de kosten voor het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten, aanpassingen van digitale voorzieningen.

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
Ruimte	PM	PM		
Urenplanning andere afdelingen				
Bedrijfsvoering	PM	PM		
Inwonerszaken	PM	PM		

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:					
Extern bureau	PM				
Inkomsten:					

NIEUW BELEID 2017 – 2020

Onderwerp	Laanboomcompact	Afdeling	Ruimte
Programma	Wonen	Budgethouder	J. Braamskamp
Beheerproduct	Ruimtelijke plannen	Portefeuillehouder	H.N. de Ronde
Soort nieuw beleid	Wenselijk	Relatie met doelenboom	Nee

Motivatie nieuw beleid:

Doelstelling (Wat willen wij bereiken?):

Een bijdrage leveren aan het ontstaan en verder promoten van hét toonaangevende laanboomcentrum in de wereld; stimuleren van de plaatselijke regionale economie.

Prestaties (Wat gaan we daarvoor doen?):

De (intergemeentelijke) overheid en de sector gaan intensiever samenwerken o.a. om subsidies te verwerken.

Toelichting (Waarom?):

zie RV/15/00609 Z14-30716

Welke keuze heeft de raad (Wat is het alternatief)?:

Niet meedoen.

Specificatie raming (Prijs x aantal):

€ 5.000 jaarlijks

Urenplanning van de eigen afdeling	2017	2018	2019	2020
Urenplanning andere afdelingen				

Financiële aspecten

Investeringsbedrag	2017	2018	2019	2020	Afschr. termijn
Uitgaven:					
Inkomsten:					
Kapitaallasten					
Exploitatie	2017	2018	2019	2020	
Uitgaven:	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	
Inkomsten:					

Hoofdstuk 6: Vervangingsinvesteringen

Afdeling	Investering	Nadere toelichting	Afschr. termijn	Bedrag van investering
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2017				
Bedrijfsvoering	Hardware loc. onafhankelijk werken (i-pad etc.)	Vervanging	5	36.000
Bedrijfsvoering	Netwerkkomponenten Mobility controller en WIFI	Vervanging	5	27.500
Bedrijfsvoering	Netwerkkomponenten Internet Security Gateway	Vervanging	5	15.500
Bedrijfsvoering	LOW extra investering software	Vervanging	5	108.000
Bedrijfsvoering	Telefooncentrale	Vervanging	7	102.000
Ruimte	Ford Transit	Verv. van 59-BT-TF	10	20.000
		Totaal 2017		309.000
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2018				
Bedrijfsvoering	E-HRM	Vervanging	5	30.000
Bedrijfsvoering	Netwerkkomponenten routers en firewalls	Vervanging	5	32.500
Bedrijfsvoering	Desktop Virtualisatie Platform	Vervanging	5	106.000
Bedrijfsvoering	LOW extra investering hardware (werkstations)	Vervanging	5	212.500
Bedrijfsvoering	Draadloos netwerk	Vervanging	5	27.750
		Totaal 2018		408.750
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2019				
Bedrijfsvoering	Mobiele telefoons	Vervanging	3	8.750
Bedrijfsvoering	Oracle database platvorm	Vervanging	5	40.000
Bedrijfsvoering	Vaste Telefoons	Vervanging	7	45.000
Bedrijfsvoering	Beamers	Vervanging	4	7.500
Bedrijfsvoering	Symposium	Vervanging	7	2.000
Ruimte	Houten brug Pippelinghof	Vervanging	40	30.000
		Totaal 2019		133.250
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2020				
Bedrijfsvoering	Noodaggregaat gemeentehuis	Vervanging	10	86.500
Bedrijfsvoering	Back up voorziening	Vervanging	5	68.000
Bedrijfsvoering	Netwerkkomponenten core- en access switches	Vervanging	5	40.000
Bedrijfsvoering	Mixed Workload Envirement	Vervanging	5	60.685
Bedrijfsvoering	Server virtualisatie platform	Vervanging	5	67.000
Bedrijfsvoering	Storage Area Network	Vervanging	5	187.000
Bedrijfsvoering	Serverplatform en servers	Vervanging	5	200.000
Bedrijfsvoering	Beveiligingsinstallatie gemeentehuis	Vervanging	15	135.000
Bedrijfsvoering	Koppeling backoffice / midoffice	Vervanging	5	135.000
		Totaal 2020		979.185

Hoofdstuk 7: Uitgangspunten

Kadernota	2015	2016	2017
Wetgeving	Gemeentewet, Besluit Begroting & Verantwoording Provincie / Gemeente.		
Eigen besluitvorming	Financiële verordening 212 gemeente Buren		
Kengetallen per	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
– Aantal inwoners	26.019	26.123	26.202
– Aantal woonruimten	10.537	10.562	10.601
Rentepercentages:			
– Vrije algemene reserves	Percentage uit mei- / junicirculaire voorafgaand aan begrotingsjaar.		
– Reserve besteed	4%	4%	4%
– Voorzieningen grexen (<i>vorming tegen NCW ¹</i>)	0%	0%	0%
– Renteomslag investering grexen	4% 3,5%	4% 3%	% 1%
– Financieringsbehoefte	tekort	tekort	tekort
Personeelslasten per	1-3-2014	1-3-2015	1-3-2016
– Salaris peil (<i>stijging</i>)	2% salaris	1% salaris	3% salaris
– Vacatures	Max functionele schaal	Max functionele schaal	Max functionele schaal
– Periodieke verhoging	Ja	Ja	Ja
– Totale formatie	118,45 Fte	122,15 Fte	PM
– Formatie griffie	2,34 fte	2,34 Fte	PM
– Ziektevervanging	2,5% van de loonsom	2,5% van de loonsom	2,5% van de loonsom
– Opleidingsbudget	2% van de loonsom	2% van de loonsom	2% van de loonsom
Overig:			
– Prijsindex	Percentage uit mei- / junicirculaire voorafgaand aan begrotingsjaar.		
	1,25%	0,80%	PM
– Stelpost onvoorzien	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
– BTW percentage: - Laag - Hoog	6% 21%	6% 21%	6% 21%
– Uitvoering btw compensatiefonds	Op de begrotingsposten waarvan we de btw geheel of gedeeltelijk terug- ontvangen v.d. belastingdienst nemen we de kosten netto op in begroting.		
– BTW percentage gemengde kosten	90% compensabel 5% verrekenbaar	91% compensabel 4% verrekenbaar	91% compensabel 4% verrekenbaar
– Energiekosten	Gemiddeld verbruik afgelopen jaren x tarief contract (centrale inkoop).		
– Gemeenschappelijke regelingen	Concept begroting gemeenschappelijke regeling. Indien niet ontvangen dan uitgavenniveau begroting voorafgaand aan begrotingsjaar.		
Actuele beheerplannen:			
– Wegen	Beheerplan 2011	Beheerplan 2011 ²	Beheerplan 2016 ²
– Civiele kunstwerken	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010 ²	Beheerplan 2016 ²
– Groen	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010 ²	Beheerplan 2010 ²
– Riolering	GRP 2014	GRP 2014	GRP 2014 ²
– Openbare verlichting	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013 ²	Beheerplan 2013 ²
– Eigen gebouwen	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013	N.v.t. ³
– Schoolgebouwen	Huisvestingsplan 2010	Huisvestingsplan 2010	Huisvestingsplan 2010
– Begraafplaatsen	Beleidsplan 2008	Beleidsplan 2008	Beleidsplan 2008
– Gemeentelijk vastgoed	N.v.t	N.v.t.	Beheerplan 2016 ³
– (Kunst)objecten in de openbare ruimte	N.v.t.	N.v.t.	Beheerplan 2016 ³

¹ Netto Contante Waarde

² In 2015 stelde u de integrale visie openbare ruimte vast. Hiermee gaf u de opdracht voor het harmoniseren van de beleid en beheerplannen naar één integraal beleidsplan (IBOR) voor de openbare ruimte. In 2016 combineren we het actualiseren van deze plannen met het (IBOR), zodat u in één keer al het beleid voor de openbare ruimte behandelt.

³ Het huidige beheerplan voor de gebouwen (en objecten) wordt in 2016 (mist het benodigde budget door u wordt vastgesteld) geactualiseerd. We kiezen ervoor het bestaande beheerplan op te delen in een beheerplan voor het gemeentelijk vastgoed en een beheersplan voor de (kunst)objecten in de openbare ruimte. Hiermee vervalt het beheerplan eigen gebouwen.

Hoofdstuk 8: Rekentarieven belastingen en heffingen

Omschrijving	Vastgesteld tarief 2015	Vastgesteld tarief 2016	Rekentarief 2017
Onroerende zaakbelastingen (OZB): Percentage van de WOZ waarde			
Peildatum economische waarde	01-01-2014	01-01-2015	01-01-2015
Eigenaar – woning	0,1246%	0,1257%	n.n.t.b.
Eigenaar – niet woning	0,2145%	0,2256%	n.n.t.b.
Gebruiker – niet woning	0,1793%	0,1894%	n.n.t.b.
Hondenbelasting:			
Per hond	62,70	63,20	n.n.t.b.
Kenneltarief	343,20	345,95	n.n.t.b.
Toeristenbelasting:			
Per overnachting	1,21	1,21	1,21
Begrafenisrechten:			
Jaarlijks onderhoudsrecht	118,00	120,50	123,00
Rioolrechten:			
Per eenheid woning	217,00	217,00	217,00
Per eenheid niet woning	434,00	434,00	434,00
Precariobelasting op kabels en leidingen:			
Per strekkende meter	3,60	5,00	5,00

TOELICHTING REKENTARIEVEN 2017:

- OZB	tarieven worden inclusief inflatiepercentage bepaald nadat herwaardering is afgerond.
- Hondenbelasting	aanpassing op basis van inflatiecorrectie vanuit mei-/ junicirculaire
- Toeristenbelasting	geen aanpassing op basis van inflatiecorrectie.
- Begrafenisrecht	trendmatige verhoging van € 2,50 per jaar conform het vastgestelde beheerplan algemene begraafplaatsen.
- Rioolrechten	conform het vastgestelde GRP
- Precario	De minister heeft aangegeven dat hij het tarief van precariobelasting wil bevriezen op het tarief van 2016. Verdere verhoging wordt niet toegestaan.